

HET AIKE BORGHUIS

**VERBORGEN
LEIDERSCHAP
VAN oudste
dochter**

VANDUUREN
MANAGEMENT

HET VERBORGEN LEIDERSCHAP VAN OUDSTE DOCHTERS

Voor Peter, Noor en Kim

Alles is liefde.

HET AIKE BORGHUIS
VERBORGEN
LEIDERSCHAP
VAN oudste
dochters

VANDUUREN
MANAGEMENT

Verbinding met je oorsprong, geeft je een voorsprong.

De kunst is om op je eigen plek te staan.

*In verbinding met jezelf, de ander en het grotere geheel,
creëren we een wereld waarin we samen leven.*

Inhoudsopgave

6	Voorwoord	10
	Inleiding	15
	DEEL 1 JOUW PLEK	21
1	Je plek als oudste dochter in het gezin	22
2	De kwaliteiten en valkuilen van oudste dochters	31
3	Wat is de oudste dochter dynamiek?	39
4	Het verborgen leiderschap van oudste dochters	53
	DEEL 2 DE REIS VAN DE HELDIN	65
	DE VOORBEREIDING	70
STAP 1	De gewone wereld	71
STAP 2	De oproep tot avontuur: wat roept je?	77
STAP 3	Ga je mee op ontdekkingsreis of weiger je?	87
STAP 4	Ontmoeting met de mentor en helpers	93

DE REIS	106	7
STAP 5 Over de eerste drempel	107	
STAP 6 Uitdagingen, bondgenoten en vijanden	119	
STAP 7 De benadering van de diepste grot	127	
STAP 8 De beproeving	137	
DE TERUGKEER	148	
STAP 9 De verovering van de schat	149	
STAP 10 De weg terug	161	
STAP 11 De wedergeboorte: de nieuwe versie van jou	169	
STAP 12 De terugkeer met de schat	175	
Tot slot	183	
Dankwoord	185	
Waardevolle extra's	187	
Bronnen	188	
Over de auteur	191	

Wat lezers zeggen over *Het verborgen leiderschap van oudste dochters*

8 'Als oudste dochter heb ik zo lang als ik me kan herinneren een diep verantwoordelijkheidsgevoel voor mijn gezin, familie, voor dieren en de aarde. Ik heb een groot hart voor de zorg. Met hard werken, op wilskracht en met doorzettingsvermogen heb ik veel bereikt. In mijn keuzes vertrouw ik op mijn intuïtie, die heeft me nog nooit in de steek gelaten. Ik weet waar ik heen wil, maar de weg ernaartoe kan verschillend zijn.

~ SABINE UITSLAG, *Bestuurlijk verbinder, Directeur Werkplezier in de Zorg, Spreker, Dagvoorzitter, Theatermaker en voormalig Tweede Kamerlid*

'Ik heb het boek in één keer uitgelezen! Vooral je eigen voorbeelden erbij maakten het voor mij heel erg inspirerend en interessant. En tegelijk ook kwetsbaar. Door zelf bij jou deel te nemen aan de jaargroep ben ik ook aan mijn heldinnenreis begonnen.'

~ ANGELIQUE NIJHOF, *directeur/eigenaar Nijhof Groep*

'Wat een feest van herkenning en hoe fijn om als oudste dochter mijn eigen volwassen plek in te kunnen nemen met behulp van Aike!'

~ INGRID KRAMER, *Strategisch sparringpartner Innerstrengths en bestuurder voetbalvereniging AZC*

'Op de Oudste Dochter Dag in 2014 faciliteerde Aike Borghuis een van de workshops die de basis vormden voor ons boek. Mooi om te zien - en nu ook boeiend om te lezen - hoe zij als coach het leven en leiderschap van oudste dochters verder uitdiept en de dimensie van het familiesysteem toevoegt. Dat we als oudste dochters met al onze kwaliteiten naar voren komen!'

~ WIES ENTHOVEN & LISETTE SCHUITEMAKER, *co-auteurs Het Oudste Dochter Effect*

'Dit boek is een aanrader als je als oudste dochter niet langer alles wilt hoeven dragen, maar met lichtheid in werk en leven wilt staan.'

~ NINKE VAN DER LECK, *High value businesscoach*

‘Neem de tijd om dit boek met aandacht te lezen. Niet alleen geeft het inzicht in waar oudste dochters tegenaan lopen in hun leven, maar het geeft ook praktische handvatten om er mee om te gaan. Heel inspirerend. Dank je wel, Aike!’

~ MARLOES BOUWMEESTER, *Oprichter van de Succesvolle Introvert en Co-founder van het Natural Advantage Institute*

‘Aike opende mijn ogen. Ik had er nooit bij stil gestaan dat eigenschappen zoals verantwoordelijkheidsgevoel, doorzettingsvermogen en zorgzaamheid te maken hebben met het feit dat ik oudste dochter ben. Er vielen puzzelstukjes op hun plek. Daardoor kan ik mijn rollen beter in perspectief zien en durf ik keuzes te maken die meer impact hebben.’

~ IRIS MEULENDIJKS, *Advies Anno Nu*

‘Wat een feest der herkenning, dit boek had ik eerder moeten lezen. Het is een antwoord op veel vragen die je hebt als oudste dochter en ik begrijp ook nu pas dat ze hiermee te maken hebben.’

~ MASCHA VAN WERMERSKERKEN, *Dentiness*

‘Het boek geeft zoveel herkenning en raakt me. Het maakt me bewust van mijn kwaliteiten als oudste dochter en ondernemer. De valkuil: de energievretende vicieuze cirkel van oudste dochters is een enorme eyeopener. Autonomie is voor mij erg belangrijk, maar betekent dus niet dat je het alleen hoeft te doen.’

~ GERDY PUSCEDDU-SMOES, *DGA Rensink Totaalonderhoud*

‘Wat een herkenbaar en waardevol boek. Onmisbare kennis voor alle oudste dochters die leider willen zijn over hun eigen leven.’

~ MARIEKE VAN GINKEL, *Leiderschapstrainer voor snelgroeiende ondernemers*

‘Een feest der herkenning! Een must-read voor alle moedige oudste dochters die er klaar voor zijn zich te ontdoen van alle oude en niet-dienende patronen. En zo door te breken naar krachtiger leiderschap.’

~ METTE VISSER, *Purpose Coach @metMETTE*

‘Wauw, zojuist mijn eigen handleiding uitgelezen. Geraakt door Aike haar persoonlijke verhalen.’

~ IENSKÉ FLOKSTRA, *Ondernemer en oudste dochter*

Voorwoord

10

Het boek dat nu voor je ligt was er bijna niet geweest. De eerste versie *Oudste dochters zijn leiders* was voor 80 procent af toen ik stokte. Muurvast in mijn schrijfproces nam ik contact op met Ina Boer, voormalig uitgever, auteur en coach voor auteurs, met de vraag: 'Kun je me helpen?' Ze begon positief: 'Ik zie dat je kunt schrijven.' Vervolgens was haar advies niet mals: 'Je concept rammelt en daardoor loop je vast.'

Ik kon wel janken. En eerlijk is eerlijk: dat heb ik ook gedaan. Van frustratie en teleurstelling – wat een verspilling van tijd, geld en energie. Ik was boos op mezelf, voelde dat ik gefaald had en mijn innerlijke rechter werd strenger en strenger. Tegelijkertijd kon ik ook al snel voelen: ze heeft gelijk. Al brainstormend met Ina werd duidelijk dat ik eigenlijk een heel ander boek wilde schrijven en dat ik daar wel wat hulp bij kon gebruiken.

Pas achteraf kon ik zien dat ik tijdens het schrijven van die eerste versie in een typische valkuil van oudste dochters ben gestapt: ik doe het wel alleen. Dit zal voor bijna alle oudste dochters vertrouwd aanvoelen. De kans is groot dat je je ook herkent in het grote verantwoordelijkheidsgevoel waarover oudste dochters beschikken. Op wilskracht en doorzettingsvermogen heb je hoogstwaarschijnlijk mooie resultaten bereikt. Toch komt er een moment dat het begint te knagen: je hebt het in de ogen van je omgeving prima voor elkaar. Een carrière, een huis, een gezin, terwijl je je – wanneer je echt eerlijk naar jezelf bent – afvraagt: is dit het nu?

Je bent vanuit je grote verantwoordelijkheidsgevoel steeds harder en meer uren gaan werken. Je hebt het gevoel dat je veel moet en snakt naar vrijheid. 's Avonds heb je vrijwel geen energie meer over voor de mensen van wie je het meest houdt. Je weet wel wat je niet meer wilt, maar wat je wél wilt, weet je eigenlijk niet precies. Je bent moe en je lichaam begint klachten te geven: last van je nek, schouders, rug. Je voelt je regelmatig schuldig op de momenten dat je alweer aan het werk bent in plaats van tijd doorbrengt met je kinderen en de mensen die je dierbaar zijn. Je

neemt je voor om het anders te doen, maar het lukt je gewoonweg niet om het patroon te doorbreken.

11

Zelf leerde ik deze les op de harde manier. In 2008 liep ik vast. Mijn lijf trapte op de rem en ik stelde mezelf de vraag: als mijn leven aan het einde van het jaar over zou zijn, wat zou er dan op mijn grafsteen staan? 'Wat heeft ze hard gewerkt', was het eerste wat in me opkwam. Dat inzicht kwam binnen als een mokerslag.

Ik nam het besluit: *Dit is mijn leven. Ik leef het op mijn manier.*

Het besluit nemen dat je het anders wilt en gaat doen is heel krachtig. En leverde mij vervolgens veel vragen op: Wat ga ik dan doen? Wie ben ik? Wat vind ik belangrijk en wat is voor mij van waarde? Het werd de start van een ontdekkingsreis met vallen en opstaan. Jarenlang had ik de oplossing in mijn hoofd proberen te bedenken – tevergeefs.

Hulp inschakelen

Waar zou ik dan wel het antwoord vinden? Ik schakelde de hulp in van een coach. Het was confronterend om te ontdekken dat ik een wandelend hoofd was geworden en niet verbonden was met mezelf en met wat ik wilde. Ik ontdekte dat ik mijn lichaam niet bewoonde en de signalen die mijn lichaam me gaf niet herkende. Mijn lijf deed niet lastig, maar gaf grenzen aan, met de uitnodiging beter voor mezelf te zorgen. Naast de coaching gaf ik me op voor trainingen en opleidingen intuïtieve ontwikkeling, waarin ik leerde vertrouwen op de wijsheid die al in me zit.

In die periode kwam ik ook in aanraking met familieopstellingen. Ik bracht de vraag in waarom ik het patroon van hard werken niet leek te kunnen doorbreken terwijl ik het zo graag anders zou willen. In die opstelling bleek dat ik niet op mijn eigen plek in het familiesysteem stond. Ik had me onbewust groter gemaakt en meer verantwoordelijkheid op mijn schouders

- 12 genomen dan gezond is. Ik werd me bewust dat wanneer je dat doet, je minder vrij bent om je eigen keuzes te maken. Toen ik in die opstelling mijn volwassen plek als oudste dochter innam, viel er letterlijk een last van mijn schouders. Ik ervaarde een innerlijke rust en ruimte die ik nog nooit eerder had gevoeld.

En ik dacht: ik wil ook opstellingen kunnen begeleiden! Ik schreef me diezelfde avond nog in voor de opleiding bij het Bert Hellinger Instituut in Middelbert. De opleiding en het systemisch werk waren voor mij ontbrekende puzzelstukjes en jarenlang verslond ik alles: boeken, workshops, opleidingen, trainingen en ik startte mijn eigen bedrijf op.

Na een paar jaar schakelde ik een marketingcoach in – op zoek naar een rode draad in mijn klantenbestand en manier van werken, die ik in mijn eentje niet kon vinden. Deze coach vroeg me: ‘Wat hebben jouw allerfijnste klanten met elkaar gemeen?’ En ik riep uit: ‘Dat ze oudste dochters zijn!’ Om er vervolgens direct achteraan te roepen dat dit helemaal geen slim idee was, want die oudste dochters, die doen het allemaal wel alleen. Toen viel er een stilte... en kregen we kippenvel. Mijn coach zei: ‘Aike, die overtuiging van je klopt niet. Je werkt al met ze...’

Niet veel later heb ik de keus gemaakt om me volledig te richten op oudste dochters. Zelf ben ik me lang niet bewust geweest van de impact wanneer je als oudste dochter niet op je eigen volwassen plek in het familiesysteem staat. Die invloed is enorm, want de patronen die je in het gezin waarin je bent opgegroeid hebt ontwikkeld, neem je mee naar andere contexten zoals je werk, je relatie, het ouderschap en je sociale leven.

Je eigen volwassen plek innemen

De snelste manier om leiderschap te kunnen nemen over je eigen leven en werk is door je volwassen plek in te nemen in het familiesysteem. Op die plek stroomt je energie en als je energie stroomt, stroomt alles. Dan krijg je toegang tot het leiderschap dat nu nog verborgen ligt in jou.

Het is mijn intentie om je met dit boek te laten inzien hoe belangrijk het is dat jij vanaf nu die eigen plek en ruimte inneemt, zodat je jouw persoonlijke leiderschap kunt ontdekken én ontwikkelen. Ik nodig je uit om met een nieuwsgierige en open blik dit boek te lezen en te ontdekken wat je raakt, om vanuit die bewustwording nieuwe stappen te zetten. Je hoeft niet je hele leven om te gooien om al op korte termijn meer energie, plezier en voldoening te ervaren.

Een inzicht uit het boek zou zomaar een parel kunnen zijn wanneer je het toepast in je leven. Dat is wat ik je van harte gun!

Aike Borghuis,
Deventer, mei 2023

Inleiding

STEL JEZELF DE VRAAG: ALS JE DENKT AAN EEN OUDSTE DOCHTER, WIE OF WAT ZIE JE VOOR JE?

Laat de beelden en gedachten maar in je opkomen, met je ogen dicht.

De kans is groot dat je het beeld hebt van een vrouw met een groot verantwoordelijkheidsgevoel. Ze ziet wat er nodig is en zorgt ervoor dat dat geregeld wordt. Ze is een doorzetter en resultaatgericht. Een serieuze, voortvarende en misschien wat dominante vrouw. Herkenbaar?

Waar veel mensen niet meteen aan denken bij oudste dochters is aan vrouwen op leiderschapsposities en ondernemers met een succesvol (familie)bedrijf. En dat is bijzonder, want wat veel vrouwen op leiderschapsposities met elkaar gemeen hebben, is dat ze oudste dochter zijn.

Je kunt dan denken aan Oprah Winfrey, Brené Brown, Eva Jinek, Koningin Maxima, Annemarie van Gaal, Neelie Kroes, Rebecca Gomperts, Christine Lagarde, Kamala Harris, Hillary Clinton, Jacinda Ardern, Marianne Thieme, Femke Halsema, Angela Merkel, Sabine Uitslag.

Wanneer ik tijdens netwerkbijeenkomsten met ervaren ondernemers de vraag stel: 'Wie van jullie is oudste dochter?', dan gaan bijna alle handen omhoog. Al deze oudste dochters bevinden zich op een positie, waarin ze een grote verantwoordelijkheid dragen. Wat daarbij kenmerkend is, is dat ze niet alleen kijken naar hun eigen organisatie, maar tegelijkertijd de verbinding leggen met het grotere geheel. Ze leveren op deze manier een bijdrage aan duurzaamheid, gelijkwaardigheid en een toekomstbestendige samenleving.

Dat de plek als oudste dochter in het gezin zo bepalend is voor hoe ik bepaalde dingen deed en doe, is iets waar ik me lang niet bewust van ben geweest. Dat zag ik pas echt tijdens en na de Oudste dochter dag op 8 maart 2014. De Oudste dochter dag werd georganiseerd door Lisette Schuitemaker en Wies Enthoven om onderzoek te doen voor hun boek

Het oudste dochter effect. Die dag begeleidde ik een workshop en verkennde ik met een deel van de ruim honderd aanwezige oudste dochters hun eigen plek in het gezin waarin ze geboren zijn. Schuitemaker en Enthoven ontdekten in hun onderzoek vijf eigenschappen die bijna alle oudste dochters herkennen: verantwoordelijk, plichtsgetrouw, voortvarend, serieus en zorgzaam. Achteraf gezien is er op deze dag in mij een belangrijk zaadje geplant, dat Steve Jobs zo mooi omschreef als: 'Je kunt de punten niet verbinden als je vooruitkijkt, je kunt ze alleen verbinden als je achteruit kijkt.'

Een bijzondere plek

Je vraagt je nu misschien af: wat is nu zo bijzonder aan die plek als oudste dochter? Oudste dochters dragen door hun plek in het gezin waarin ze geboren en opgegroeid zijn van jongs af aan veel verantwoordelijkheid. Dat kunnen ze goed. Tegelijkertijd zijn ze gericht op het versterken van het geheel, in eerste instantie in het familiesysteem. Het is daardoor niet zo gek dat ze leidinggevende functies vervullen in organisaties, bestuurder zijn of ondernemer met een succesvol bedrijf. Daar 'rollen' ze in. Het is geen bewuste keuze, ze worden veelal gevraagd voor dergelijke posities en functies. Anderen zien hun natuurlijke leiderschapskwaliteiten eerder dan zichzelf. Zelf werd ik bijvoorbeeld op mijn zestiende gevraagd om leiding te draaien bij de scouting van jongere kinderen en op mijn 23^e startte ik, net afgestudeerd, mijn leidinggevende functie in een zorginstelling.

Wanneer ik de vraag stel 'Zie jij jezelf als een leider?', geven oudste dochters daar regelmatig een ontkennend antwoord op. Ze zien zichzelf dus niet als leider. Ze hebben een 'oud' beeld van leiderschap. Wat voor mij persoonlijk een eyeopener was, is de definitie van Brené Brown over leiderschap: 'Een leider is iemand die de verantwoordelijkheid neemt voor het herkennen van het potentieel in mensen en ideeën, en de moed heeft om dat potentieel te ontwikkelen.' Toen ik deze definitie las, dacht ik: ja, dit is precies wat ik doe en waar ik in geloof!

Als je dit herkent, ben je dus een leider.

Het is mijn intentie om jou, als oudste dochter, bewust te maken van je verborgen leiderschapskwaliteiten, zodat je bezield kunt leven en werken op een manier die bij jou past. Zeg maar: je eigen plek kunt innemen. Die eigen plek innemen als leider gaat niet over harder werken, maar over de juiste dingen doen. Dat levert plezier, energie, innerlijke rust, verbinding en voldoening op.

ONDERZOEK NAAR DE INVLOED VAN JE PLEK IN HET GEZIN

Heeft je plek in het gezin nu wel of geen invloed op hoe je je ontwikkelt? Dat is een vraag waar diverse onderzoekers zich over hebben gebogen. Er zijn onderzoeken die uitwijzen dat niet alleen de genen en de opvoeding je karakter bepalen, maar ook je plek in het gezin. Zo is het beeld van oudste kinderen dat ze verantwoordelijk zijn, dat de middelste kinderen vredestitelers/bemiddelaars zijn en het jongste kind een rebel.

Maar klopt het wel dat de plek in de kinderrij je persoonlijkheid bepaalt? De eerste publicatie over je plek in de kinderrij is geschreven door Francis Galton (1822-1911), een verre neef van Darwin. Hij ontdekte dat in de wetenschap eerstgeborenen oververtegenwoordigd zijn. Zijn verklaring: oudste kinderen ontwikkelen zich zo goed omdat ze de meeste aandacht en het beste voedsel krijgen.

Recenter zijn de praktijkbevindingen van klinisch psycholoog en publicist Linda Blair in haar boek *Je plaats in het gezin* uit 2011. Zij ontdekte dat het eerste kind de meeste aandacht van de ouders krijgt; zij doen dit tenslotte ook voor het eerst. Het eerste kind wordt aangemoedigd, gemotiveerd en gestimuleerd en ontwikkelt daardoor zelfvertrouwen. Eerste kinderen zijn ook plichtsgetrouw, hebben een groot verantwoordelijkheidsgevoel en willen het goede voorbeeld geven aan broertjes en zusjes. Oudste kinderen bleken bovendien goed in leidinggeven, ze zijn prestatiegericht en perfectionistisch. Nummer twee krijgt meer ruimte om de wereld te ontdekken, is sociaal, kan bemiddelen en compromissen sluiten. De jongste krijgt veel aandacht, mag meer dan oudere kinderen, is populair, sociaal, makkelijk in de omgang en werkt graag samen.

Oudste dochters op leiderschapsposities

De vraag die mij fascineert: *Heeft de plek als oudste dochter in het gezin invloed op je leiderschapskwaliteiten?*

Ik besloot mijn nieuwsgierigheid te volgen en op onderzoek uit te gaan. Wat het lastig maakt, is dat je deze vraag niet kunt isoleren van de context die voor iedere oudste dochter verschillend is. Iedere oudste dochter is uniek en heeft te maken met een samenspel van nature en nurture (opvoeding). Sommige vraagstukken en thema's spelen ook een rol in de levens van niet-oudste dochters. Op het moment dat meerdere factoren van invloed zijn, hoe betrouwbaar zijn dan je onderzoeksresultaten?

Omdat er veel verschillende invalshoeken mogelijk zijn, heb ik in dit boek gekozen de plek als oudste dochter in relatie tot leiderschap te onderzoeken vanuit systemisch perspectief. Dit op basis van mijn jarenlange praktijkervaring met het werken met oudste dochters. Die ervaring heb ik onderbouwd met veld- en literatuuronderzoek. De onderzoeksmethode die ik daarbij heb gebruikt, is de gefundeerde theoriebenadering, een methode die Brené Brown toepast. Het is een kwalitatieve onderzoeksmethode in de sociale en menswetenschappen, waarbij je in gesprek gaat met oudste dochters zonder hypothese of sturende vragen te stellen.

Ik ben me ervan bewust dat geen enkele oudste dochter hetzelfde is en dat je context kan verschillen. Of je nu samenleeft met je gezin of alleen woont, je wel of geen relatie hebt, je wel of geen kinderen hebt, toch zijn er overeenkomsten te bespeuren in de lijn waarlangs ze zich ontwikkelen. Het is de uitnodiging aan jou om dit boek met open blik te lezen en te ontdekken wat voor jou waar is.

OPBOUW VAN HET BOEK

In Deel 1 van dit boek neem ik je mee in de kennis en inzichten die ik heb opgedaan door het jarenlang werken met oudste dochters vanuit systemisch perspectief. Welke positie neem jij als oudste dochter in, in het familiesysteem? Wat zijn nu typische kwaliteiten en valkuilen van oudste dochters? Wat is de 'oudste dochter dynamiek' en hoe doorbreek je die? Hoe komt het dat het leiderschap van veel oudste dochters nog verborgen is? Hoe kun je je eigen plek innemen als leider in je werk en leven op een manier die bij jou past? Dit is alle bagage die je nodig hebt bij de persoonlijke reis die je in Deel 2 van dit boek gaat maken.

Deel 2 is opgebouwd aan de hand van de Reis van de Heldin en is geïnspireerd op de 'De Heldenreis', voor het eerst beschreven door Joseph Campbell in 1949 in zijn boek *De held met de duizend gezichten*. 'De Heldenreis' is een veelgebruikte structuur in verhalen en films en beschrijft het patroon dat de held volgt als hij of zij aan de reis van zelfontdekking begint en onderweg met diverse beproevingen wordt geconfronteerd.

Afbeelding 0.1 De 12 stappen van de Reis van de Heldin.

De Reis van de Heldin is een ontdekkingsreis, oftewel een cyclus van twaalf stappen, die je keer op keer doorloopt in jouw ontwikkeling. De twaalf stappen van de Reis van de Heldin kun je onderverdelen in drie fasen: de voorbereiding, de reis zelf en de terugkeer. In de praktijk zul je merken dat die stappen niet altijd even scherp zijn afgebakend, maar voor de leesbaarheid van dit boek zijn ze dat wel.

DE VOORBEREIDING

(stap 1 t/m 4)

STAP 1 *De gewone wereld*

STAP 2 *De oproep tot avontuur*

STAP 3 *De weigering van het avontuur*

20

STAP 4 *Ontmoeting met de mentor*

DE REIS

(stap 5 t/m 8)

STAP 5 *Over de eerste drempel*

STAP 6 *Uitdagingen, bondgenoten en vijanden*

STAP 7 *De benadering van de diepste grot*

STAP 8 *De beproeving*

DE TERUGKEER

(stap 9 t/m 12)

STAP 9 *De verovering van de schat*

STAP 10 *De weg terug*

STAP 11 *De wedergeboorte*

STAP 12 *De terugkeer met de schat*

Ga je mee op ontdekkingsreis?

*Wat hebben Angela Merkel,
Oprah Winfrey en Brené Brown met elkaar gemeen?
Het zijn leiders én oudste dochters.*

Veel oudste dochters zien zichzelf niet als leiders, maar ze zijn het wel. Ze vinden het normaal dat ze een organisatie leiden of een succesvol bedrijf opbouwen. Sterker nog, ze zijn vaak bescheiden over hun eigen rol en kritisch op wat ze nog beter zouden kunnen of moeten doen.

Aan de buitenkant hebben ze het prima voor elkaar, maar van binnen knaagt het. Ze werken steeds harder en hun lijf protesteert. Ze voelen zich regelmatig schuldig, want doordat ze op het werk zoveel geven, zijn ze thuis niet de leukste versie van zichzelf. Ze ervaren een innerlijke onrust en vragen zich af: is dit het nu? Ze weten vaak wat ze niet meer willen, maar wat ze wel willen, hebben ze nog niet helder. Oudste dochters proberen dit alleen en zelf op te lossen, want zo hebben ze het tenslotte altijd gedaan.

Dit kan echt anders!

Dit boek geeft antwoord op:

- Wat is de invloed van je plek in het gezin op je leiderschap?
- Wat zijn je kwaliteiten en valkuilen?
- Wat is de oudste dochter dynamiek en hoe kun je die doorbreken?
- Wat is het verborgen leiderschap van oudste dochters en hoe zet je dat in?

Je maakt je eigen persoonlijke 'Reis van de Heldin' en krijgt waardevolle oefeningen en praktische handvatten die je vandaag nog kunt toepassen.

Aike Borghuis (1980) is een oudste dochter en kent de oudste dochter dynamiek door en door. Ze werkt met oudste dochters op leiderschapsposities vanuit het systemisch gedachtegoed.

9 789089 656803 >